

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת בחוקותי תשס"ח
ועניני ל"ג בעומר

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהר"א ש שליט"א

יוצא לאור חודש אייר תשע"א

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת בחוקותי תשס"ח

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה, ביבנאל עיר ברסלב, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס', המדבר מהצדיק שמעורר בני אדם מן השינה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על נקודה אחת שבתורה זו של רביז"ל), יש בני אדם שישנים את ימיהם, ואף שנדמה להעולם שהם עובדים את השם, ועוסקים בתורה ובתפלה, אף על פי כן כל עבודתם אין להשם יתברך נחת מהם, כי נשאר כל עבודתם למטה, ואין יכול להתרומם ולהתעלות למעלה, כי עיקר החיות הוא השכל, כמו שכתוב (קהלת ז'): "החכמה תחיה את בעליה", וכשהעבודה היא עם שכל, משימין בה חיות שתוכל להתעלות, אבל כשנופל לבחינת מוחין דקמנות, בחינת שינה, אין יכול להתעלות למעלה, ויש צדיקים שעוסקים לעורר בני אדם מן השינה וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה עיקר חשיבות עבודת השם יתברך היא, כשהיא עם חיות והתעוררות כראוי, שלבו מתלהב מאד לדביקות השם יתברך, וכל חשקו ותשוקתו הם להכלל בו יתברך לגמרי, עד שצריך לצמצם התלהבות לבו שלא ישרף לגמרי, וכדי שיוכל לעבדו יתברך במצוות ומעשים טובים כראוי, ואז

כל עבודתו עולה למעלה, וגורם נחת רוח להשם יתברך, מה שאין כן כשעבודתו בקרירות ובקטנות המוחין, אף על פי שלומד ומתפלל, ונדמה לבני אדם שהוא עובד את ה', אבל אין להשם יתברך נחת ממנו, ונשאר כל עבודתו למטה, כי עיקר עליית העבודה רק על ידי החכמה והשכל שיש בתוכה, שנותן בה חיות כדי שתוכל להתעלות, וכמו שכתוב (קהלת ז) החכמה תחיה את בעליה, אבל בלי חכמה ושכל, המוח ישן, ואין לה כח להתעלות, כדוגמת אדם ישן, שנשאר על מקומו ואינו יכול להתעלות, ולכן צריך תמיד לעורר עצמו מן השינה, ולהכניס חכמה ושכל וחיות בתוך עבודתו, ואז סימן שהוא ער ואינו ישן.

והנה עיקר התעוררות השינה מקבלין מן הצדיקים שבדור, כי הם חתיכת אש לזהמת, ותמיד בוערים להשם יתברך, וכל מי שמתקרב אליהם ושומע את דבריהם, גם נתעורר מאד לעלות ולהתדבק בו יתברך, ועיקר הסימן שאדם זוכה להתעורר מן השינה, כשמתחיל לדבר אל השם יתברך, ולפרש כל שיחתו לפני השם יתברך בתמימות ובפשיטות גמורה, שזהו פירוש דברי המשנה (תרומות פרק א) סתם חרש, שאינו שומע ואינו מדבר, ומפרש רביו"ל, למה אדם הוא חרש? כי אינו שומע את דברי הצדיק, וממילא גם אינו מדבר, כי הסימן שאדם זכה להתעורר מן השינה, ולשמוע את דברי הצדיק, כשהוא מדבר אל הקדוש ברוך הוא, ורגיל לפרש כל שיחתו לפני השם יתברך, ואז הוא בר דעת ובעל שכל אמיתי, ואינו בכלל חרש וחסר דיעה חס ושלום, ולכן עיקר עבודת אדם להתקרב אל צדיק אמיתי ולציית היטב לדבריו, וגם להגות הרבה בספריו הקדושים, ששם מונחים פניו שכלו ונשמתו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קצ"ב), ואז יקבל התעוררות דקדושה להקיץ משינתו העמוקה, ולעבוד את השם יתברך בחיות ודביקות כראוי, עד שיזכה לעלות ולהכלל בו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (ויקרא כ"ז) **אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם**, וכבר דקדקו רש"י וכל המפרשים, מהו ענין **"אם בחוקותי תלכו"**, הרי קיום המצוות מפורש אחר כך בפסוק **"ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"**, ומה מוסיף הפסוק **"אם בחוקותי תלכו"**, והנה על פי דברי רביז"ל הנ"ל מוכן הענין מאד, כי התורה מודיעה לנו שעיקר שלימות קיום המצוות הוא, כשהן נעשות בחיות ובהתלהבות כראוי, עד שיש להן כח להתעלות למעלה, שזהו **אם בחוקותי "תלכו"**, שתעשו המצוות בהתעוררות כזאת שיהיה להן כח ללכת ולעלות לפני הקדוש ברוך הוא, וזה נכלל בדברי רש"י שכתב, **"שתהיו עמלים בתורה"**, כי עמלות התורה מורה על עסק התורה בחיות ובכח כראוי, ובהתעוררות מן השינה, ולא כאדם הלומד ומתפלל מתוך שינתו בקטנות המוחין, כי זהו עיקר המעלה והחשיבות של התורה והעבודה, כשהיא בהתעוררות ובחיות אמיתית.

וזהו ענין ההילולא רבה של רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר, שכל נשמות ישראל חוגגים אותו בשמחה עצומה ובהתלהבות גדולה, כי רבי שמעון בר יוחאי הוא ע"ז ו'קדיש מ'ן ש'מא נ'חית, ראשי תיבות שמעון"ן (הקדמה לליקושי מוהר"ן חלק א'), **"עיר" הוא מלשון "ער" והתעוררות השינה**, כי רבי שמעון מעורר כל נשמות ישראל מן השינה על ידי ספרי הזוהר והתיקונים, כי הוא מגלה את פנימיות המצוות, ומה נעשה מכל מצוה שאיש ישראלי זוכה לקיים, וכשאדם מסתכל בספרי רבי שמעון בר יוחאי, ומטה אזנו לשמוע דבריו, הרי שנכנסת בו תשוקה עצומה לקיים את המצוות בהתלהבות גדולה, ולכן מובא בספרים הקדושים (עי' בשיר "בר יוחאי" לרבי שמעון לביא ז"ע) שעל נשמתו של רבי שמעון בר יוחאי נאמר (בראשית א')

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, כי על ידי הלימודים והגילויים של רבי שמעון בר יוחאי, נתעוררים בני אדם מן השינה, ונעשים בגדר בני אדם שעובדים את השם יתברך באמת, ורביז"ל דיבר הרבה ממעלת לימוד ספרי הזוהר והתיקונים, ואמר (שיחות הר"ן סי ק"ח) שמלימוד הזוהר נעשה חשק לכל הלימודים, וכן התעוררות לשמור ולקיים את כל המצוות כראוי, כי הלשון של הזוהר שמשבח מאד כל מי שזוכה לקיים איזו מצוה, כגון "זכאה מאן דמקיים מצוה זאת" וכן הלשון שמגנה את העובר עבירה חס ושלום "ווי למאן דעובר על רצון הבורא", כל אלו הלשונות מעוררות מאד לעבודת השם יתברך, ומקיצים את האדם משינתו העמוקה, ומקרבים אותו אל השם יתברך, ולכן בשעה שגילה רביז"ל הסוד של רבי שמעון בר יוחאי, סיים ואמר "ועכשיו יש נ'חל נ'זבע מ'קור ח'כמה שגם העיר וקדיש צריך לקבל משם", כי רביז"ל הכנים את לימודי רבי שמעון בר יוחאי בתוך כל נשמות ישראל, וגילה ופירסם איך כל הגילויים של רבי שמעון בר יוחאי שייכים לכל אחד מישראל, וכל מי שהוגה בספרי רביז"ל ומטה אזניו לשמוע דבריו, נפתח פיו לדבר הרבה אל השם יתברך, ולהתעורר מן שינתו העמוקה עד שאינו רוצה שום דבר רק להכליל בו יתברך לגמרי, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל צדיקים אמיתיים המעוררים אותנו מן השינה, ונזכה לעלות ולהתדבק בו יתברך באמת ובתמים כל ימי חיינו, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בחוקותי תשס"ח

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, ביבנאל עיר ברסלב, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מחיגור, מעשה ג' דף נ"ב, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל מספר, מעשה בחכם אחד, קודם מותו קרא את בניו ומשפחתו וצוה אותם להשקות אילנות, להשקות אילנות הוא לקרב נשמות ישראל אל השם יתברך, כי איש הישראלי נמשל לעץ, וכמו שכתוב (דברים כ) כי האדם עץ השדה וגו', וצריכין להשקות אותו עם מימי התורה והתפילה, כדי שיגדל ויצמח לאילן טוב ויפה, כי עץ צריך הרבה השקאה וטיפול כדי שיצמח לאילן בריא וחזק, ויתן פירות טובים ומתוקים, וכל גן צריך בעל שדה מומחה שיעסוק בצרכי האילנות הגדילים שם, להשגיח על כל הצמרכותם, ו"בעל השדה" הוא הצדיק האמת שעוסק בתיקון נשמות ישראל, ויודע בדיוק מה כל נשמה צריכה לפי שורשה וענינה, ומוסר נפשו להביא אותם לתיקונם (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ה), והנה "בעל השדה" גם מצוה לאנשיו שיעסקו בהשקאת אילנות, כי יש כח ביד כל אחד ואחד ממקורביו לקרב עוד נשמות ישראל אל השם יתברך, וכל אחד נעשה כמו שליח של הצדיק האמת שהוא "בעל השדה", ומקבל ממנו הרשאה לגמור עניניו ועסקיו (ליקוטי הלכות הרשאה הלכה ה'), וזה היה רצונו של רביז"ל שכל אחד מאנשי שלומינו יעסוק בקירוב נפשות אל שם יתברך, ואמר, שצריכין להשאיר תלמידים, ושאלו התלמידים יעשו תלמידים אחרים, וכן התלמידי תלמידים יאירו להלן יותר ויותר, וכן לדורי דורות (חיי מוהר"ן סי' שע"ג), וכן אומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ד), שצריכין להשקות אותם שהם מבחויץ, להודיע להם הדרך

ילכו בה, ולקיים בהם (משלי ה') יפוצו מעיינותיך חוצה, כי יש הרבה נפשות שעומדים בחוץ, ומשתוקקים מאד לשמוע איזה דבור של אמונה והתחזקות, וכשאחד בא ומדבר עמהם, הרי מחיה אותם ממש, כי יש בני-אדם שיש להם יסורים גדולים ונוראים רחמנא לצלן, ואי אפשר להם לספר מה שבלבם, והם היו רוצים לספר, אך אין להם בפני מי לספר ולהשיח עמו את כל אשר עם לבבם, והם הולכים מלאים יסורים ודאגות, וכשבא אדם עם פנים שוחקות יכול להחיות אותם ממש, ולהחיות אדם אינו דבר ריק, כי הוא דבר גדול מאד, וכמו שמוכא בגמרא (תענית כ"ב.) מהני תרי בדחי שזכו למה שזכו על-ידי זה שהיו משמחים בני אדם (שחות הר"ן סי' מ"ג).

וזהו עוצם מעלת הפצת ספרי רביו"ל בעולם, שהיא השקאת אילנות בכל עת ובכל מקום, כי בוודאי יש גבול וצמצום עד כמה יכולים לדבר עם בני אדם, וגם לא בכל מקום מוצאים אותם, אבל על ידי הפצת ספרי רביו"ל, כמעט אין גבול וצמצום, כי ספר אחד יכול לילך ולהתפשט בכל העולם כולו, כי אחד מוסר אותו לחבירו, וחבירו לחבירו, ומדפיסים אותו פעם אחר פעם, עד שהולך ומתפשט בכל העולם כולו, ונתקיים בו (אסתר ט') ושמעו הולך בכל המדינות, שאלו הם דברי מוהרנ"ת ז"ל (ליקוטי הלכות ברכת השרד הלכה ה'), על הפסוק (תהלים ק"ט) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת, איזהו צדקה עומד וקיים לעולם? הצדקה שנותנים להדפיס תורת אמת, שהם ספרי הצדיקים האמיתיים המחיים נשמות ישראל, כי ספר אחד עומד וקיים לעולם, וכשעוסקים בהפצתו, זו צדקה נוראה ונפלאה מאד שאין דוגמתה, ובוה משקים אילנות ממש, ואשרי מי שיש לו חלק בזה.

גם יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו להשקות אילנות, כי רביז"ל רצה שיהיה לכל אחד ואחד משרת פרנסה, וכשאחד זוכה לדעת שפרנסתו באה מהשם יתברך, אזי כל המלאכות שעוסק בהם הוא כמו מלאכת המשכן (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"א), כי יש ל"ט מלאכות המשכן, וכנגדן ל"ט מלקות, מי שזוכה למצוא הקדוש ברוך הוא בתוך המלאכה שלו, אזי כל מלאכתו כמו מלאכת המשכן, כי במלאכתו זן ומפרנס אשתו ובניו, ומדריך אותם בדרך התורה והיראה, נמצא שבונה "משכן מעט" להשראת השכינה, מה שאין כן אם אינו שמח בחלקו, ותמיד ממורמר ועצוב על שהוצרך לעסוק במלאכה זאת וזאת, אזי הל"ט מלאכות נתהפכות לל"ט מלקות, והוא תמיד בצער וביסורים גדולים, כמו המקבל מלקות רחמנא ליצלן, ולכן כל מי שחנן אותו השם יתברך דעת, עליו לשמוח מאד בכל מלאכה שמזמין לו הקדוש ברוך הוא, ולדעת שכוודאי יש בזה השגחה עליונה, ועליו להשקות אילנות גם בעת מלאכתו, היינו לדבר עם כל יודעיו ומכיריו וקוניו דיבורי אמונה ויראת שמים, וכשנכנס אצלו איזה קונה, יקבל אותו בספר פנים יפות, וישאל בשלומו, ואם יראה אותו עצוב או מדוכא חם ושלום, ידבר על לבו דיבורי אמונה ויראת שמים, עד שיצא הקונה מחנותו עם "חפץ" יקר וחשוב שלא עלה על דעתו כלל, היינו עם התעוררות והתחזקות שאי אפשר לשער ערכם, ואז מקיים דברי החכם כאן שצוה לבניו "גם יש לכם רשות לעסוק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו להשקות אילנות", כי מקיים את שניהם בבת אחת, הן עוסק בפרנסה והן משקה אילנות, וזכות הרבים תלוי בו לדורי דורות, אשרי לו ואשרי חלקו.

אחר כך נפטר החכם והניח בנים, והיה לו בן אחד שלא היה יכול לילך, והיה יכול לעמוד, רק שלא היה יכול לילך, והיו אחיו נותנים לו סיפוק די

פרנסתו, כי עיקר מעלת אדם שנקרא "הולך", ויכול ללכת ולעלות מדרגא לדרגא, ולהשיג השגות חדשות בכל עת ובכל זמן, מה שאין כן מלאך נקרא "עומד", כי אינו יכול לעלות מדרגא לדרגא, רק מקיים את השליחות שנצטוו עליה, אבל כשאדם "הולך", בוודאי יש עליות וירידות, כי הגה הולך למעלה, ומשיג השגות חדשות, והגה הולך למטה, ונופל מהשגתו, ועליו לדעת שכך הילוך החיים, שמחובר מעליות וירידות, והעיקר שתהיה כל ירידה לצורך עליה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (גיטין מ"ג.) אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם, כי תכלית הירידה היא רק לחדש רצונו לעלייה, וההתרחקות היא תכלית ההתקרבות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רס"א), אבל בשעת ירידה אדם בסכנה גדולה שלא יתייאש מעבודתו, ולא יחשוב שמגרשים אותו מן הקדושה, כי בזה מועים החסידים הרבה, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש, לחזור ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זו נפילה כלל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סוף סי' כ"ה), ולכן היא מצוה גדולה לדבר על לב בני אדם ולחזק אותם בעבודתם, וכמו שעשו כאן אחיהם של החיגר, שריחמו עליו ועשו לו סיפוק, כי בזה עוסקים בהצלת נפשות, ולבסוף יכולים להביא אותם אל שלימותם, והשם יתברך יזכינו להיות ממזכי הרבים, ולעזור לנשמות ישראל לחזור אל אביהם שבשמים, עד שיתקיים מקרא שכתוב (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים, ונוכה לראות בתיקון העולם במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת בחוקותי תשס"ח

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, ביכנאל עיר ברסלב, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ו המדבר מפירוש הפסוק אשרי משכיל אל דל וגו', עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כתיב (תהלים מ"א) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', איתא (נדרים מ"א.) 'דאין עניות אלא מן הדעת', ועל זה צריך רחמנות, כי אין רחמנות גדולה מזה, ועניות זה בכללות ובפרטות, בכללות על איש שאין לו שכל בעבודת הבורא, וצריך הבעל שכל להשכילו, ובפרטות על האיש עצמו, כי יש זמן שאין לו שכל, והוא נקרא קמנות המוחין, וצריך לחזק את עצמו לבוא לגדלות המוחין, וכשבא לגדלות המוחין, נמתקין כל הדינין, וממשיך עליו חסדים ורחמים, וזה מאמר חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ל"ג): 'גדולה דיעה שניתנה בין שני אותיות', שנאמר: "כי אל דעות ה'", פירוש: כשיבוא לגדלות המוחין, נתעורר עליו רחמים וחסדים משני אותיות, 'אל', הוא חסד, על דרך (תהלים נ"ב): "חסד אל כל היום", 'זה', הוא רחמים, על דרך (שם קי"ט): "רחמך רבים ה'", וזהו פירוש הפסוק, אשרי משכיל אל דל, היינו כשהוא בקמנות המוחין, ומשכיל עצמו לגדלות המוחין, אזי ביום רעה ימלטהו ה', נמתקין כל הדינין, ואם לא יכול בעצמו לבוא לגדלות המוחין, עצה לזה, שישכיל אחרים, ועל ידי זה נתעורר גם אצלו, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש ג"י, כי הנה כמו שיש עניות בגשמיות, כמו כן יש עניות ברוחניות, עניות בגשמיות כל אחד מבין עליה, וכשרואים איש עני ואביון בלי כסות ואוכל, כולם מרחמים עליו ונותנים לו כפי יכולתם, אבל על עני ברוחניות, היינו על אדם שאין לו שכל ודעת נכונה, מועטים הם מאד שמבינים עליו, ועוד יותר מועטים הם היודעים איך לעזור לו, כי לא כל אחד יודע איך להשכיל שכל ודעת לאחרים, אבל היא המצוה הכי הגדולה, והיא הצדקה היותר גדולה מכולן, כי לפעמים עם קצת דעת שנותנים לדל ואביון, מצילים חייו ממש, ופותחים לו תקוה חדשה בחיים, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (פנהדרין ל"ז) כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא, והיא הצדקה הכי גדולה, כי לעני בגשמיות יכולים לתת לו אוכל ליום או לשבוע או לחודש, ויש לזה גבול, אבל לעני בדעת ושכל, יכולים להשכיל לו דעת חדשה, עד שישנה כל חייו לגמרי, ולכן הפסוק משבח צדקה זאת ביותר, וכתוב (תהלים מ"א) אשרי "משכיל" אל דל, אשרי מי שנותן שכל בתוך הדל שחסר ממנה, כי היא הצדקה הכי גדולה, ועל פי רוב גם עני בגשמיות הוא רק מחמת חסרון דעת ושכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדרים מ"א) אין עני אלא בדעת, כי נפל כל כך בדעתו, עד שנדמה לו שאף פעם לא יהיה לו כסף, ומחמת זה באמת אין לו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא קמא צ"ב) בתר עניא אזלא עניותא, שהעניות רודפת אחר העני, אבל אלמלא היה חושב שיש לו כסף ושיהיה לו כסף, בוודאי היה מגיע לו שפע גדול, והיה עשיר באמת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ד) איזהו עשיר? השמח בחלקו, ולכן עיקר מה שצריכין להשפיע לאחרים, הן לעני בגשמיות, והן לעני ברוחניות, הוא דעת ושכל, ואז מוציאים אותו מעניותו, ומשנים את חייו לגמרי.

וזהו עוצם מעלת הזוכה לדבר עם אנשים דיבורי אמונה ויראת שמים, ולחזק נשברי לב בכל מיני חיזוק וניחומים, כי לפעמים עם דיבור קל של התחזקות, יכולים להציל נפש מני שחת, וגם מהתאבדות רחמנא ליצלן, כי יש בני אדם שמסתובבים עם מרירות עצומה בלבם, ואין להם למי לפרש שיחתם, וכשבא בן אדם עם סבר פנים יפות, ומדבר על לבם איזה דיבור של אמונה והתחזקות, הם שותים בצמא את דבריו, והם כמים קרים על נפש עייפה, ודיבורים אלו שווים יותר מכל הון דעלמא, וכמו שהחוש מעיד, שבשעה שאדם שבור ומדוכא, ומונח בתוך ייאוש עמוק, אין כסף שוה אצלו כלום, ואפילו אם תתן לו כל הון דעלמא, לא איכפת לו כלל, מה שאין כן אם יבוא אחד וידבר על לבו דיבור אחד של התחזקות וניחומים, זה חשוב אצלו יותר מכל הון דעלמא, עד אין שום שווי וערך לזה כלל, ולכן הרוצה לעשות צדקה וחסד באמת, יהיה רגיל לדבר עם כל מכיריו ומיודעיו דיבורי אמונה ויראת שמים, ותמיד יראה פנים שוחקות ומסבירות לכל בני אדם, ואזי יהיה עסוק כל ימיו בצדקה וחסד, ותהיה זכות הרבים תלויה בו.

והנה יש לכל אדם לזכור תמיד, שהצדקה הזאת מתחלת בבית, עם אשתו ובניו, וצריך לעשות עמהם צדקה וחסד תמיד, ולדבר על לבם דיבורי אמונה ויראת שמים, ולחזק אותם בכל עת, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (כתובות ג.), עושה צדקה בכל עת, זה הזן בניו ובנותיו וכו', כי כמו שיש מצוה לתת לבני ביתו מזון בגשמיות, כמו כן יש מצוה לתת להם מזון ברוחניות, ולדבר עמהם דיבורי אמונה, ולספר להם סיפורי צדיקים, ובפרט בשבתות וימים טובים, כשכל בני המשפחה מסובין יחד סביב השולחן, אז הזמן מסוגל ביותר להשפיע אמונה ודעת על כל בני ביתו, ולקרב אותם אל השם יתברך, ועליו להזהר מאד לא לדבר אז שום דיבור שיש בו שמיץ של לשון הרע ורכילות או דברי מחלקות ומריבות, כי זה

יעשה רושם נורא על הבנים, מה שאין כן כשרואים שהאבא מדבר רק דיבורי אמונה ויראת שמים, ומספר להם סיפורי צדיקים, הרושם הזה יהיה חקוק בלבם למזכה על כל החיים, ואין צדקה וחסד יותר מזה.

והנה אין לאדם לומר, מה לי לדבר דיבורי אמונה והתחזקות עם אחרים, הלא אני בעצמי שרוי בקטנות המוחין, והלוואי היה לי איש אחר שהיה מדבר עמי דיבורי אמונה והתחזקות, אל יאמר כן, כי רביז"ל מגלה לנו בתורה זו, שעצה לבוא לידי גדלות המוחין, להשכיל לאחרים, ועל ידי זה יתעורר גם אצלו, שזהו סוף הפסוק אשרי משכיל אל דל, "ביום רעה ימלטהו ה'", שאם אדם משכיל דעת ושכל לאחרים, אזי גם בשעה שהוא בעצמו "ביום רעה", ושרוי בקטנות המוחין, "ימלטהו ה'", ויזכה לבוא לידי גדלות המוחין, נמצא שעושה צדקה וחסד עם עצמו ממש, וכן מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קפ"ד), שיש בכח הדיבור אור ישר ואור חוזר, מה שמדברים עם אחרים הוא אור ישר, ומה שחוזר אליו הוא אור חוזר, ולפעמים מקדים האור חוזר קודם האור ישר, כשהמקבל יש לו מוח קטן, ואינו יכול לקבל דבריו, אזי קודם לזה, הוא מקבל מחבירו, והוא נתעורר מדברי עצמו, עיין שם, נמצא בשעה שעושה צדקה עם אחרים, הוא באמת עושה צדקה עם עצמו, והיא עצה טובה מאד, לבוא לידי גדלות המוחין, לדבר תמיד עם אחרים דיבורי אמונה ויראת שמים, ואז הדיבורים יחזרו אליו, ויתעורר מהם מאד.

והנה את כל הלימודים אלו מקבלים מן הצדיק האמת, שמעורר נשמות ישראל לעשות צדקה וחסד בכל עת, ומגלה להם הכוחות הטמונים בתוכם, ושיש להם לב טוב וחזק להשפיע חסד לכל הבריות, כי על פי רוב אין אדם מכיר הכוחות

שיש בקרבנו, ואינו חושב שיש לו כוחות לגמול חסד עם הבריות, אבל הצדיק מגלה לו שבוודאי כוחות אלו גנוזים בתוכו, ואם יתחיל לגלות טוב לבו, יזכה לפעול הרבה צדקה וחסד בעולם, לכן אשרי מי שזוכה להתקרב אל צדיק אמיתי, שהוא ה"לב טוב" של כל העולם, כי על ידי זה יתעורר גם לבו לעשות טוב וחסד, ויהיה זכות הרבים תלוי בו בזה ובכא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (ויקרא כ"ז) ואם מך הוא מערכך והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן, על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן, ויש לומר שמרומוז בפסוק זה השגה הנ"ל של רביז"ל, ואם מך הוא מערכך, אם אדם מך ודל בדיעה ובשכל, ואין לו ערך ושווי בעיני עצמו, לא להשכיל את עצמו, ולא להשכיל את אחרים, אזי עיקר העצה, והעמידו לפני הכהן, שיבוא לפני הצדיק ויציית את דבריו, והעריך אותו הכהן, כי הצדיק מבין תיכף ומיד שיש בקרבנו כוחות עצומים, על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן, כי הצדיק מכיר הכוחות שיש בקרבנו, וכל מה שיש בידו ובכוחו להשיג, ומוציא אותם מן הכח אל הפועל, ומגלה לו שכוחות אלו ממונים וגנוזים בקרבנו, וצריך רק להשתמש בהם, וכמו שפירש רש"י, "לפי מה שיש לו, יסדרנו, וישאיר לו כדי חיו, ממה כר וכסת וכלי אומנות וכו'", כי כל אחד לפי מה שיש תחת ידו, יכול לחיות חיים טובים, אם רק יוציא טוב לבו מן הכח אל הפועל, וירצה לעשות צדקה וחסד עם הבריות, ולכן עד ידי שבאים אל הכהן שהוא הצדיק, מקבלים "ערך" אמיתי ממנו, וזוכים לחיות חיים טובים באמת.

וזהו עוצם קדושת ימים אלו, מל"ג בעומר עד חג שבועות, כי מקודם ל"ג בעומר יש ל"ב ימים, כמספר ל"ב, ואחר כך י"ז ימים, כמספר טו"ב, וביחד יש צירוף ל"ב טו"ב, כי בימים אלו בין פסח לעצרת, אנחנו עובדים לצאת מקטנות המוחין ולבא לידי גדלות המוחין, וכמבואר בכתבי האריז"ל (פרי עין חיים שער ספירת העומר), שזהו סוד ספירת העומר, שסופרין הימים מיצאת מצרים עד קבלת התורה, ובכל יום יוצאים מאיזו בחינה של קטנות המוחין שהיתה בשיעבוד מצרים, ומתקרבים לידי גדלות המוחין שקיבלו בשעת מתן התורה בהר סיני, ועיקר העצה על ידי ל"ב טו"ב, שיהיה לאדם לב טוב לעשות צדקה וחסד עם הבריות, ולהשכיל דעת ושכל באחרים, ואז גם הוא בעצמו יקבל גדלות המוחין, ויזכה למוח והשגה גדולה, וכמו שכתוב במסכת אבות (פרק ב'), שמדת "לב טוב" כוללת הכל, ולכן מיום ל"ג בעומר ואילך מתחיל המספר טו"ב המגיע עד חג שבועות, כי בל"ג בעומר ההילולא רבא של רבי שמעון בר יוחאי, שהיה התיקון של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה, והוא גילה ואמר "אנן בחביבותא תליא" (זוהר נשא קב"ח), שכל הענין שלנו תלוי במדת האהבה, וכל הצלחת החיים תלויה במדת "טוב לב", שישכיל דעת ושכל באחרים, ויעזור להם לבוא לידי גדלות המוחין, ואזי גם הוא בעצמו יבוא לידי גדלות המוחין, ויחיה חיים טובים באמת, והשם יתברך יזכנו להמשיך על עצמינו קדושת ימים אלו, ונזכה לעלות ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.
